

Barns læring og omsorg henger ikke nødvendigvis sammen i barnehagen

● **Teresa Katherine Aslanian**

førsteamanuensis ved
Institutt for pedagogikk
Universitetet i Sorøst-
Norge

FOTO PRIVAT

Læring er ikke noe de voksne kan servere etter oppskrift til visse tider, og slå av og på etter eget for godtbeholdende.

Barn lærer hele tiden, det gjør alle levende vesener. Det å leve krever at hjernen tar inn informasjon fra kroppens sanseapparater og omgjør sansingene til minner som informerer våre handlinger. Noen av disse minnene har vi tilgang til, og det vi har tilgang til og kan artikulere, kan vi måle som «læring». Det meste av våre sanseopplevelser blir en del av vår læring, uten at vi kan hente frem eller artikulere hva vi har «lært». Det kan for eksempel være når vi lærer å klatre i et tre. Vi kan ikke beskrive hvordan vi lærte å gjøre det, kun noen få inntrykk av det som skjedde før og under selve erfaringen. Vi lærer for å tilegne oss kunnskap om hvordan vi skal handle i ulike og stadig nye situasjoner. Vi kan være helt sikre på at barn lærer i barnehagen. Spørsmålet er hva de lærer og hva vi vil at de skal lære, og viktigst for barna, hva de trenger å lære for å kunne være lykkelige og utvikle seg så godt som mulig.

Da omsorgsbegrepet ble tatt ut av rammeplanen for barnehagelærerutdanningen, intervjuet jeg medlemmene av rammeplanutvalget og andre fra Kunnskapsdepartementet, inkludert tidligere

«Barn lærer ikke kun det vi bestemmer de skal lære, eller det vi forsøker å lære dem.»

kunnskapsminister Kristin Halvorsen, om hvorfor omsorg var fjernet. Flere svarte at omsorg var viktig, men allerede til stede og ikke nødvendig å fremheve. Noen mente at begrepene læring og utvikling ivaretok omsorg, fordi det var med utgangspunkt i omsorgsfulle relasjoner at barn lærte og utviklet seg i barnehagen (Aslanian, 2018). Men denne forestillingen er ikke helt riktig. Barn lærer og utvikler seg i alle slags relasjoner, og mens alle relasjoner har en viss grad av omsorg, vil barn også lære og utvikle seg i relasjoner som bærer preg av frykt og sinne. Barn lærer gjennom disse relasjonene å frykte og å være sinte.

Ideen om at læring og utvikling bygger på omsorg, kaster slør over en del uheldig læring og utvikling som skjer i barnehagene, og i hjemmene, i dag. Barn lærer ikke kun det vi bestemmer de skal lære, eller det vi forsøker å lære dem. De lærer mange ting samtidig. Et barn som sitter med logoped i barnehagen, kan for eksempel lære at s-lyden og kortet med bilde av en slange har noe med hverandre å gjøre. Barnet kan samtidig lære at det er stille og behagelig å være alene med logoped. Barnet kan også lære at leken de holder på med, må slutte når logopeden kommer. De kan lære at logopeden synes at s-lyden er viktig. Som barn lærte jeg selv av min logoped at jeg hørtes ut som en sel når jeg prøvde å lage r-lyden, noe hun beviste ved å spille tilbake opptaket hun hadde gjort av meg tidligere. Man lærer så meget, hele tiden.

Nei, læring, utvikling og omsorg henger ikke nødvendigvis sammen, og man kan ikke regne med at barn kun lærer og utvikler seg i barnehagen når det foreligger omsorg. Allikevel, om vi ønsker at barn skal lære å gi og ta imot omsorg, må omsorg jo ligge i bunnen. Imidlertid kan barn også lære å utøve fysisk og psykisk vold i barnehagen, selv av vanligvis omsorgsfulle barnehagelærere. Under gjengir jeg en liten fortelling min sønn på 17 år har gitt meg lov å publisere. Han fortalte dette som femåring, etter å ha erfart at et barn i hans barnehage gjentatte ganger ble sendt ut i gangen som konsekvens av uønsket oppførsel:

«Absolutt er det ikke snilt å sette barn ute i gangen. De sier at de kan komme inn igjen når de

slutter å gråte, men det går ikke an om de er ute i gangen. Men om de var inne i rommet med oss, da kunne de slutte. Det er absolutt best å stole på barna. Voksne er ikke smarte. Barn er absolutt snillere enn voksne. Barna kommer til å bli større og de vet kun det de voksne viser dem og de holder absolutt på å lære dem å gjøre dårlige ting. De gråter fordi de er litt sinte, men de voksne er supersinte og de lærer barna å være supersinte. De burde vise oss hvordan de er snille, ikke sure. De voksne i barnehagen, de er lærere, de må lære bort de rette reglene, ikke tulleregler. Tenk! Om vi glemmer de rette reglene og bare har tulleregler. Fordi, allerede når barn er små, starter de å få tulleregler og tenk om det bare var tulleregler.»

Ja, tenk. Sønnen min gikk i en flott barnehage som vi var generelt fornøyd med. Likevel kom han hjem med denne innsikten. Praksiser som «time-out» og ignorering blir stadig oftere brukt i norske barnehager (se for eksempel Bjerknes, 2020). Om sønnen min på fem år kunne forstå hvilken læring praksisen produserer, hvor mye skal til for at voksne fagfolk forstår at barn lærer uansett. I barnehagen er det først og fremst de ansattes jobb å lære barn å handle i tråd med barnehagens verdigrunnlag: Åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet (Barnehageloven, 2020, paragraf 1). For å gjøre det, må omsorg ligge til grunn. Læring er ikke noe de voksne kan servere etter oppskrift til visse tider, og slå av og på etter eget for godtbeholdende. Læring i barnehagen skal skje sammen med lek og omsorg, men det gjør den ikke, nødvendigvis.

Kilder:

Aslanian, Teresa K. (2018): Remove 'Care' and Stir: Modernizing Early Childhood Education in Norway. *Journal of Education Policy*, 1-18.

Barnehageloven. (2005): Lov om barnehager. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_1

Bjerknes, Anne-Line (8.10.2019): Er «timeout» en daglig krenkelse av barn i barnehagen? *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/3175qe/er-timeout-en-daglig-krenkelse-av-barn-i-barnehagen-anne-line-bje>